

Judikát NS 21 Cdo 2521/2013

Soud:	Nejvyšší soud
Datum rozhodnutí:	11/18/2014
Spisová značka:	21 Cdo 2521/2013
ECLI:	ECLI:CZ:NS:2014:21.CDO.2521.2013.1
Typ rozhodnutí:	ROZSUDEK
Heslo:	Okamžité zrušení pracovního poměru
Dotčené předpisy:	§ 60 a § 55 odst. 1 písm. b) předpisu č. 262/2006Sb. ve znění do 23.04.2009
Kategorie rozhodnutí:	C

21 Cdo 2521/2013

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Mojmíra Putny a soudců JUDr. Ljubomíra Drápala a JUDr. Zdeňka Novotného v právní věci žalobce L. B., zastoupeného Mgr. Davidem Obenrauchem, advokátem se sídlem v Brně, Kopečná č. 987/11, proti žalované STUDENT AGENCY, k. s. se sídlem v Brně, náměstí Svobody č. 86/17, IČO 25317075, zastoupené JUDr. Zdeňkem Hrouzkem, advokátem se sídlem v Brně, Pražákova č. 1008/69, o neplatnost okamžitého zrušení pracovního poměru, vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 49 C 135/2009, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 5. března 2013, č. j. 15 Co 68/2012-193, takto:

Rozsudek krajského soudu se zrušuje a věc se vrací Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Dopisem ze dne 16. 4. 2009 žalovaná sdělila žalobci, že s ním okamžitě ruší pracovní poměr podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zákoníku práce z důvodu porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem. Důvod k tomuto opatření spatřovala v tom, že se žalobce v období říjen 2008 až březen 2009 opakovaně vědomě a záměrně dopustil podvodného jednání tím, že porušil interní předpisy týkající se prodeje a vyúčtování jízdenek zakoupených v autobuse, když opakovaně na zahraničních linkách klientům namísto ručně vypsané jízdenky pouze vydal tzv. palubenku (potvrzení, které není číslované a sloužilo k elektronickým jízdenkám v době, kdy probíhaly kontroly na hranicích – nutná evidence cestujících) a vybrané peníze již nevyúčtoval a ponechal si je, a že do tohoto jednání účelově zapojoval i ostatní spolupracovníky a obohacoval se i tak, že spolupracovníci museli na zpoplatněná zavazadla lepit štítky „GRATIS“, avšak poplatek za zavazadlo byl od klientů vybrán a následně neúčtován, tzn., že docházelo k dalšímu způsobu obohacování a podvodnému jednání.

Žalobce se domáhal, aby bylo určeno, že okamžité zrušení pracovního poměru dané žalobci dopisem žalované ze dne „14. 6. 2009“ (správně 16. 4. 2009) je neplatné. Žalobu zdůvodnil zejména tím, že u žalované pracoval jako řidič autobusu na základě pracovní smlouvy ze dne 1. 8. 2007, že uvedené okamžité zrušení pracovního poměru obsahuje „celou řadu iluzorních tvrzení, které jsou jednak smyšlené či zcela překroucené a naprosto se rozcházejí s realitou“ a že hlavním smyslem tohoto okamžitého zrušení pracovního poměru je snaha žalované zbavit se okamžitě nepotřebného zaměstnance, bez povinnosti úhrady odstupného.

Městský soud v Brně rozsudkem ze dne 1. 9. 2011, č. j. 49 C 135/2009-146, ve znění usnesení ze dne 8. 6. 2012, č. j. 49 C 135/2009-166, žalobu zamítl a rozhodl, že žalobce je povinen zaplatit žalované na náhradě nákladů řízení 12.240,- Kč k rukám advokáta JUDr. Zdeňka Hrouzka, že svědkovi E. V., se přiznává svědecké za dopravu v celkové částce 2.422,- Kč a že žalobce je povinen zaplatit na náhradě nákladů řízení státu 2.422,- Kč. Z provedeného dokazování zjistil, že žalobce se dopouštěl jednání, které mu bylo vytknuto v okamžitém zrušení pracovního poměru. Jednak podvodného jednání, týkajícího se prodeje a vyúčtování jízdenek v autobuse, neboť „v případě, když měl volné místo a přišel cestující bez platné jízdenky, zejména student, se ho zeptal, zda požaduje, či nepožaduje jízdenku, pokud cestující jízdenku nepožadoval, žalobce mu řádnou jízdenku nedal, někdy mu nedal žádnou jízdenku, někdy mu dal pouze palubenku“ (tyto skutečnosti měl za prokázány výsledkem svědků P. H., V. M., Z. G., L. H., Š. K., M. R. a pracovním výkazem žalobce za březen 2009) a dále podvodného jednání i při odbavování zavazadel tím, že např. „na druhé zavazadlo cestujícího nalepil lepičko

gratis, přestože od cestujícího vybral částku za příslušné zavazadlo". Dovedil, že žalobce ve funkci řidiče ohrožoval zájmy žalované i zájmy cestujících. Tím, že cestujícímu nevydával řádně doklad o jízdě, tedy řádnou jízdenku, a doklad o zavazadle, a že si ponechával jízdné, placené cestujícím za jízdenku i za zavazadlo, krátil tržby žalované a ohrožoval cestujícího a žalovanou, neboť v případě dopravní nehody – úrazu nebo poškození zavazadel, by bylo složité pro cestujícího prokázat, že se předmětné jízdy zúčastnil. Žalobce se uvedeným jednáním netajil („bylo veřejným tajemstvím, že žalobce tak postupoval“) a navíc k tomuto jednání nabádal i jiné pracovníky. Z uvedených důvodů dospěl soud prvního stupně k závěru, že žalobce se dopustil porušování povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem.

K odvolání žalobce Krajský soud v Brně rozsudkem ze dne 5. 3. 2013, č. j. 15 Co 68/2012-193, rozsudek soudu prvního stupně změnil tak, že žalobě vyhověl, a rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů 26.595,- Kč k rukám zástupce žalobce Mgr. Davida Obenraucha. Na rozdíl od soudu prvního stupně dovedl, že „skutek, který byl žalobci vytýkán v okamžitém zrušení pracovního poměru, nebyl dostatečně skutkově vymezen“. „Uvedené období říjen 2008 až březen 2009 představuje delší časový úsek bez bližšího určení, v jakém konkrétním termínu se měl žalobce vytýkaného jednání dopustit a na které konkrétní zahraniční lince“, „bližší určení vytýkaných skutků je nezbytné i pro posouzení dodržení dvouměsíční lhůty pro okamžité zrušení pracovního poměru“. Dospěl k závěru, že „žalovaná neprokázala, že byl žalobce ke dni dání okamžitého zrušení pracovního poměru seznámen, v jakém jeho konkrétním jednání bylo spatřováno porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem“, neboť „z výpovědi svědkyně Č. zjistil, že jiné podklady, než výpověď svědka G. k dispozici neměla“, „výpověď tohoto svědka před soudem prvního stupně byla zcela obecná“, „svědek uvedl, že nemůže blíže prokázat, že by se řidič B. st. dopustil podvodného jednání, ale dalo by se z výkazu cest zjistit, kdy společně jeli a v případě, že spolu jeli, tak určitě k nějaké drobné defraudaci na zavazadle došlo“, „důkaz výpovědi svědka M. nemohl být podkladem pro okamžité zrušení pracovního poměru, neboť žalovaná jeho výslech navrhla až v podání ze dne 19. 11. 2010“, „taktéž z podání žalované ze dne 14. 6. 2010 vyplývá, že okamžité zrušení pracovního poměru bylo žalobci dáno na základě svědectví jednoho ze zaměstnanců“ a „tomu odpovídá i výpověď svědkyně Č., která o žádných konkrétních podkladech nehovořila, poukázala jen na svědectví zaměstnance G. a anonymní svědectví stewardky“. Odvolací soud uzavřel, že „okamžité zrušení pracovního poměru nebylo určitým jednostranným právním úkonem a nejasnost tohoto právního úkonu se nepodařilo odstranit ani pomocí výkladu vůle, proto je tento právní úkon neplatný“.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání. Namítla, že odvolací soud nesprávně vyložil ustanovení § 60 zákoníku práce, když dovedl, že pro splnění podmínky dostatečného skutkového vymezení důvodu okamžitého zrušení pracovního poměru bylo nezbytné uvést konkrétní termíny a konkrétní zahraniční linky, na kterých se měl žalobce vytýkaného jednání dopustit. V okamžitém zrušení pracovního poměru ze dne 16. 4. 2009 jsou jeho důvody uvedeny přesně, určitě a srozumitelně. I když nejsou uvedeny konkrétní termíny a konkrétní zahraniční linky, na kterých se žalobce dopouštěl vytýkaného jednání, důvod v něm uvedený je konkretizován tak, aby nemohly vzniknout pochybnosti o tom, že kterého důvodu byl pracovní poměr s žalobcem zrušen. Žalovaná se dozvěděla o jednání žalobce v březnu 2009, tzn., že lhůta podle § 58 odst. 1 zákoníku práce byla ze strany žalované dodržena, a podle soudní judikatury není potřebné, aby vymezení důvodu okamžitého zrušení pracovního poměru obsahovalo také údaj o tom, kdy se zaměstnavatel o důvodu dověděl, nebo kdy tento důvod vznikl. Navrhla, aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu změnil tak, že „se rozsudek soudu prvního stupně potvrzuje a že žalobce je povinen zaplatit žalované náhradu nákladů řízení před soudy obou stupňů“, nebo aby dovolací soud rozsudek odvolacího soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Nejvyšší soud České republiky jako soud dovolací (§ 10a občanského soudního řádu) věc projednal podle zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále jen „o. s. ř.“), neboť řízení bylo zahájeno přede dnem 1. 1. 2014 (srov. Čl. II bod 2 zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony). Po zjištění, že dovolání proti pravomocnému rozsudku odvolacího soudu bylo podáno oprávněnou osobou (účastníkem řízení) v zákonné lhůtě (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) a že jde o rozhodnutí, proti kterému je dovolání přípustné podle ustanovení § 237 o. s. ř., neboť napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva (jak má být v písemném okamžitém zrušení pracovního poměru skutkově vymezen jeho důvod, aby se jednalo z hlediska ustanovení § 60 zákoníku práce o platný právní úkon), při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu, přezkoumal napadený rozsudek ve smyslu ustanovení § 242 o. s. ř. bez nařízení jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.) a dospěl k závěru, že dovolání žalované je opodstatněné.

Projednávanou věc je třeba i v současné době posuzovat - vzhledem k tomu, že žalobce se domáhá určení neplatnosti okamžitého zrušení pracovního poměru, které mu bylo doručeno dne 16. 4. 2009 - podle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění zákonů č. 585/2006 Sb., č. 181/2007 Sb., č. 261/2007 Sb., č. 296/2007 Sb., č. 362/2007 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 116/2008 Sb., zákonů č. 121/2008 Sb., č. 126/2008 Sb., č. 294/2008 Sb., č. 305/2008 Sb. a č. 382/2008 Sb., tedy podle zákoníku práce ve znění účinném do 23. 4. 2009 (dále jen „zák. práce“).

Podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce zaměstnavatel může výjimečně pracovní poměr okamžitě zrušit jen tehdy, porušil-li zaměstnanec povinnost vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem.

Podle ustanovení § 60 zák. práce okamžité zrušení pracovního poměru musí zaměstnavatel i zaměstnanec provést písemně, musí v něm skutkově vymežit jeho důvod tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným, a musí je ve stanovené době doručit druhému účastníku, jinak je neplatné; uvedený důvod nesmí být dodatečně měněn.

Důvod okamžitého zrušení pracovního poměru musí být v písemném okamžitém zrušení pracovního poměru uveden tak, aby bylo zřejmé, jaké jsou skutečné důvody, které vedou druhého účastníka pracovního poměru k tomu, že rozvazuje pracovní poměr, aby nevznikly pochybnosti o tom, co chtěl účastník projevít, tj. který zákonný důvod okamžitého zrušení pracovního poměru uplatňuje, a aby bylo zajištěno, že uplatněný důvod nebude možné dodatečně měnit. Ke splnění hmotněprávní podmínky platného okamžitého zrušení pracovního poměru je třeba, aby důvod okamžitého zrušení pracovního poměru byl určitým způsobem konkretizován uvedením skutečností, v nichž účastník spatřuje naplnění zákonného důvodu tak, aby nemohly vzniknout pochybnosti, že kterého důvodu se pracovní poměr okamžitě zrušuje. K dosažení účelu sledovaného ustanovením § 60 zák. práce není vždy potřebné, aby okamžité zrušení pracovního poměru obsahovalo také údaje o tom, kdy se zaměstnavatel dověděl o důvodu okamžitého zrušení pracovního poměru, nebo kdy tento důvod vznikl, anebo zda byl důvod okamžitého zrušení pracovního poměru předmětem šetření jiného orgánu, neboť

i bez těchto údajů může být nepochybné, proč byl se zaměstnancem okamžitě zrušen pracovní poměr (srov. například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 11. 1996, sp. zn. 2 Cdon 198/96, který byl uveřejněn pod č. 35 v časopise Soudní judikatura, roč. 1998). Skutečnosti, které byly důvodem pro okamžité zrušení pracovního poměru, není potřebné rozvádět do všech podrobností, neboť pro neurčitost a nesrozumitelnost projevu vůle je okamžité zrušení pracovního poměru neplatné jen tehdy, kdyby se nedalo ani výkladem projevu vůle zjistit, proč byl pracovní poměr okamžitě zrušen.

V posuzovaném případě žalovaná v dopise ze dne 16. 4. 2009 mimo jiné uvedla, že okamžitě zrušuje pracovní poměr se žalobcem podle ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce z důvodu porušení povinností vyplývajících z právních předpisů vztahujících se k vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem proto, že „se žalobce v období říjen 2008 až březen 2009 opakovaně, vědomě a záměrně dopustil podvodného jednání, a to tak, že porušil interní předpisy týkající se prodeje a vyúčtování jízdenek zakoupených v autobuse, tohoto jednání se dopouštěl opakovaně na zahraničních linkách, kdy klientům namísto ručně vypsané jízdenky pouze vydal tzv. palubku, vybrané peníze již nevyúčtoval a ponechal si je“, a že „do tohoto jednání účelově zapojoval i ostatní spolupracovníky a obohacoval se i tak, že spolupracovníci museli na zpoplatněná zavazadla lepit štítky GRÁTIS, avšak poplatek za zavazadlo, který byl vybrán, nebyl následně vyúčtován“. Z takto vymezeného důvodu okamžitého zrušení pracovního poměru je zřejmé, že žalovaná spatřovala důvod k tomu, že se žalobcem rozvazuje pracovní poměr okamžitým zrušením, mimo jiné v porušení povinnosti žalobce vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvlášť hrubým způsobem jeho opakovaným podvodným jednáním spočívajícím v prodeji a vyúčtování jízdenek zakoupených v autobuse na zahraničních linkách v období měsíců říjen 2008 až březen 2009, kdy žalobce klientům nevydával ručně vypsané jízdenky, ale pouze tzv. palubku, a vybrané peníze si ponechal, a obohacoval se i tak, že nechal na zpoplatněná zavazadla nalepit štítky „GRÁTIS“ a vybraný poplatek za zavazadlo nevyúčtoval, do tohoto jednání účelově zapojoval i ostatní spolupracovníky. Žalovaná tedy v okamžitém zrušení pracovního poměru uplatnila důvod uvedený v ustanovení § 55 odst. 1 písm. b) zák. práce, který zároveň náležitě konkretizovala uvedením skutečností, v nichž spatřovala jeho naplnění tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným. Z hlediska zákonných požadavků na obsah okamžitého zrušení pracovního poměru nebylo nezbytné, aby žalovaná v okamžitém zrušení uvedla i konkrétní termín a na které konkrétní zahraniční lince se měl žalobce vytykaného jednání dopustit, neboť i bez těchto dalších údajů nemohly vzniknout pochybnosti o tom, ze kterého důvodu se pracovní poměr okamžitě zrušuje a které povinnosti měl žalobce porušit. Uvedené vyznačení důvodu okamžitého zrušení pracovního poměru je tedy dostatečně konkrétní a určité. I žalobci tak již v okamžiku předání dopisu ze dne 16. 4. 2009 (z jeho obsahu) muselo být zřejmé, jakého konkrétního porušení povinností se měl dopustit, a takto vymezený důvod ani nebylo možné (ani k tomu nedošlo) nějakým způsobem dodatečně měnit.

Z uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu není z hlediska uplatněného dovolacího důvodu správný; protože nejsou dány podmínky pro zastavení dovolacího řízení, pro odmítnutí dovolání, pro zamítnutí dovolání nebo pro změnu rozsudku odvolacího soudu, Nejvyšší soud České republiky napadený rozsudek zrušil (§ 243e odst. 1 o. s. ř.) a věc vrátil odvolacímu soudu (Krajskému soudu v Brně) k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta první a druhá o. s. ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný (§ 243g odst. 1 část věty první za středníkem o. s. ř.). V novém rozhodnutí o věci rozhodne soud nejen o náhradě nákladů nového řízení a dovolacího řízení, ale znovu i o nákladech původního řízení (§ 226 odst. 1 a § 243g odst. 1 část první věty za středníkem a věta druhá o. s. ř.).

Proti tomuto rozsudku není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 18. listopadu 2014

JUDr. Mojmír Putna

předseda senátu

www.nsoud.cz